

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Niccolò Ammaniti
IO NON HO PAURA

Copyright © 2001 by Niccolò Ammaniti
Published in Italian by Giulio Einaudi editore
Translation Copyright © 2024 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05139-1

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Nikolo Amaniti

NE BOJIM SE

Prevela Dušica Todorović Lakava

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

*POSVETA PREVODIOCA:
Mojoj Sonji, da se ne boji*

*Ova knjiga posvećena je mojoj sestri Luizi koja me je pratila
na Neri sa svojom srebrnom zvezdicom zakačenom za jaknu.*

*Zahvaljujem Kjari Beliti za svu pomoć koju mi je
pružila i što je svoje srce unela u ovu knjigu.*

*Samo je to shvatio. Da je upao u tminu. I u trenutku
u kom je to shvatio, prestao je da shvata.*

Džek London

1

Taman sam se spremao da pretekнем Salvatorea kada sam začuo kako moja sestra urla. Okrenuo sam se i ugledao kako nestaje progutana žitom koje je prekrivalo brežuljak.

Nije trebalo da je vodim sa sobom, teško meni kad mama sazna.

Zaustavio sam se. Bio sam gola voda. Udahnuo sam i pozvao je. „Marija? Marija?“

Odazvao mi se tužan glasić. „Mikele!“

„Jesi li se povredila?“

„Jesam, dođi.“

„Šta te boli?“

„Noga.“

Blefira, umorila se. Idem ja dalje, rekoх sebi. A šta ako se stvarno povredila?

Gde su ostali?

Ostavili su tragove u žitu. Polagano su napredovali ka vrhu brda, u paralelnim nizovima, poput prstiju na ruci, za sobom ostavljajući čete oborenih stabljika.

Te godine žito je visoko naraslo. Pred kraj proleća mnogo kiše je palo, i sredinom juna stabljike su bile raskošnije nego ikad. Nikle su gusto, bremenite klasjem, spremne za žetvu.

Žito je sve prekrilo. Niski bregovi valjali su se kao talasi zlaćanog okeana. Sve dokle pogled seže – žito, nebo, zrikavci, sunce i žega.

Pojma nisam imao koliko je vruće, devetogodišnjak se slabo razume u stepene Celzijusa, ali sam znao da nije normalno.

To prokleta leto 1978. ostalo je zapamćeno kao jedno od najtoplijih u čitavom veku. Vrelina se zavukla u kamen, izmrvila zemlju, pržila je biljke i tamanila životinje, palila kuće. Paradajz iz bašte bio je bez soka, tikvice male i tvrde. Sunce ti je otimalo dah, snagu, želju da se igraš, sve. A noću se jednako skapavalo.

U Akva Traverseu odrasli nisu izbijali iz kuće pre šest posle podne. Uvuku se unutra i spuste roletne. Samo smo se mi drznuli u usijana i pusta polja.

Moja sestra Marija imala je pet godina i pratila me je s upornošću kućenceta izvučenog iz štenare.

„Hoću da radim sve što i ti“, stalno je ponavljala. Mama joj je davala za pravo.

„Jesi li ili nisi stariji brat?“ I, džabe, morao sam da je vodim sa sobom.

Niko se nije zaustavio da joj pomogne.

Normalno, trka je bila u toku.

„Pravo napred, uzbrdo. Bez skretanja. Zabranjeno je ići jedan iza drugog. Zabranjeno je zaustavljati se. Ko stigne poslednji, čeka ga kazna“, odlučio je Lobanja, i dozvolio: „U redu, tvoja sestra se ne takmiči. Mnogo je mala.“

„Nisam mnogo mala!“, pobunila se Marija. „Hoću i ja da se trkam!“ A onda je pala.

Šteta, bio sam treći.

Prvi je bio Antonio. Kao i uvek.

Antonio Natale, zvani Lobanja. Zašto smo ga zvali Lobanja, ne sećam se. Možda zato što je jednom zalepio sebi na ruku mrtvačku glavu sa jedne od onih sličica što se kupuju u trafici i lepe vodom. Lobanja je bio najstariji u ekipi. Dvanaestogodišnjak. Bio je vođa. Voleo je da komanduje, i kad ga ne poslušas, znao je da bude opak. Nije bio neki grmalj, ali jeste bio krupan, snažan i hrabar. I peo se uz to brdo kao kakva prokleta mašina.

Drugi je bio Salvatore.

Salvatore Skardačone imao je devet godina, kao i ja. Išli smo u isti razred. Bio mi je najbolji drug. Salvatore je bio viši od mene. Bio je usamljen dečak. Povremeno bi nam se pridružio, ali je često ostajao po strani. Bio je bistriji od Lobanje, očas posla je mogao da mu preuzme vlast, ali nije bio zainteresovan za poziciju vođe. Njegov otac, advokat Emilio Skardačone, bio je krupna zverka u Rimu. I držao je silne pare u Švajcarskoj. Tako se govorkalo.

I tu sam bio i ja, Mikele. Mikele Amitrano. I ovoga puta bio sam treći, dobro sam se peo, ali sam krivicom moje sestre sada zaostao.

Baš sam rešavao da li da se vratim ili da je ostavim, kada sam spao na četvrto mesto. S druge strane hrbata pretekao me je kilavi Remo Marcano. A ako odmah ne nastavim da se penjem, prešišaće me i Barbara Mura.

To bi bilo užasno. Da me žensko pretekne. I to neka debeljuca.

Barbara Mura se pela četvoronoške, kao razjarena krmača. Sva znojava i umazana zemljom.

„Šta je, ne ideš po sestricu? Zar je nisi čuo? Povredila se, siročica“, zagroktala je, sva srećna. Bar jednom će izbeći kaznu.

„Idem, idem... I opet ću da te pobedim.“ Nisam tek tako mogao da joj priuštim to zadovoljstvo.

Okrenuo sam se i sjurio nizbrdo mlatarajući rukama i urlajući poput Sijuksa. Kožne sandale su se klizale po žitu. Par puta mi je dupe poljubilo zemlju.

Nisam je video. „Marija! Marija! Gde si?“

„Mikele...“

Eno je. Tamo. Mala i nesrećna. Sedela je na obruču od prekinutih stabljika. Jednom rukom je trljala gležanj, a u drugoj je stezala naočare. Kosa joj se slepila po čelu, a oči se caklile. Kada me je ugledala, iskrivila je usne i nadula se kao ćuran.

„Mikele...?“

„Marija, zbog tebe sam izgubio trku! Lepo sam ti rekao da ne pođeš, dođavola...“

Seo sam. „Šta ti se to dogodilo?“

„Spotakla sam se. Povredila sam nogu i...“, širom je otvorila usta, stisnula oči, zanjihala glavom i počela da cmizdri. „Naočare! Naočare su se polomile!“

Došlo mi je da joj opalim šamarčinu. Treći put je lomila naočare otkako je počeo raspust. A koga je mama svaki put grdila?

„Moraš da čuvaš sestru, ti si stariji brat.“

„Mama, ja...“

„Nema tu, ja mama. Tebi i dalje nije jasno da ja pare ne berem na drveću. Sledeći put kada polomite naočare, takva te kazna čeka da...“

Prebile su se po sredini, gde su već bile lepljene. Bile su za bacanje.

Moja sestra je i dalje plakala.

„Mama... Naljutiće se... Šta da radimo?“

„Zalepićemo selotejpom. Šta drugo da radimo? Hajde, diži se.“

„Ružne su sa selotejpom. Odvratne. Ne sviđaju mi se.“

Stavio sam naočare u džep. Bez njih Marija ništa nije videla, bila je razroka i lekar je rekao da će morati na operaciju pre nego što poraste. „Nema veze. Diži se.“

Prestala je da plače i počela da šmrcka. „Boli me noga.“

„Gde?“ Sve vreme sam razmišljao o ostalima, mora da su stigli na vrh pre sat vremena. Poslednji sam. Samo sam se nadao da mi Lobanja neće smisliti pretešku kaznu. Jednom kada sam izgubio trku, naterao me je da trčim po koprivama.

„Gde te boli?“

„Ovde...“ Pokazala je na gležanj.

„Uganula si. Nije to ništa. Brzo će da prođe.“

Odvezao sam joj patiku i veoma pažljivo je skinuo. Baš kao što bi doktor uradio. „Je li sad bolje?“

„Malo. Hoćemo kući? Strašno sam žedna. A mama...“

Bila je u pravu. Previše smo odmakli. I predugo se zadržali. Vreme ručka prošlo je odavno i mama se sto posto nije skidala s prozora.

Loše mi se piše kad stignem kući.

A ko je to mogao i da zamisli pre samo nekoliko sati.

Tog jutra smo krenuli biciklima.

Obično smo se vozicali naokolo, u blizini kuća, stizali do kraja polja, do isušenog potoka i trkajući se vraćali nazad.

Moj bicikl je bio pravi krš, sedište je bilo krpjeno i toliko visoko da sam morao skroz da se savijem da bih dodirnuo zemlju.

Svi su ga zvali Krintija. Salvatore je govorio da je to bicikl alpinača. Ali ja sam ga voleo, bio je to bicikl moga oca.

Kad nismo vozili bicikl, na ulici smo igrali fudbal, otimanja zastavice, crvene marije ili, pod nadstrešnicom hangara, hvatanja zjala.

Mogli smo da radimo šta nam je volja. Kola tuda nisu prolazila. Opasnosti nije bilo. A odrasli su se zavukli u kuće kao krastače koje čekaju da žega prođe.

Vreme je sporo prolazilo. Pred kraj leta jedva smo čekali da počne škola.

Tog jutra smo zapodenuli priču o Meliketijevim svinjama.

Često se među nama vodio razgovor o Meliketijevim svinjama. Govorkalo se da ih matori Meliketi dresira da rastrgnu kokoške, pa čak i zečeve i mačke kad ih nahvata po putu.

Lobanja je pljucnuo mlaz bele pljuvačke. „Ovo vam još nisam ispričao. Nisam mogao. Ali sad vam kažem – te svinje su pojele jazavičara Meliketijeve ćerke.“

Opšti hor se nadigao. „Ne, nije istina!“

„Istina je. Tako mi srca Bogorodice. Živog. Živog živcatog.“

„Nemoguće!“

Kakve li su to zveri, kad su mogle da pojedu i jednog rasnog psa?

Lobanja je potvrdno klimnuo glavom. „Meliketi ga je ubacio u zabran. Jazavičar je pokušao da pobegne, lukava je to životinja, ali su Meliketijeve svinje još lukavije. Nije mu bilo spasa. Preklan, dok si rekô keks...“ Onda je dodao: „Gore su od divljih svinja.“

Barbara je zapitala: „A zašto im ga je bacio?“

Lobanja se zamislio. „Popišao se po kući. A ako ti završiš tamo, tako debela, smazaće te do koske.“

Marija je ustala. „Je li Meliketi lud?“

Lobanja je opet pljunuo na zemlju. „Luđi od svojih svinja.“

Začutili smo razmišljajući o Meliketijevoj ćerki i njenom zlomu ocu. Niko od nas nije znao kako joj je ime, ali se pročula po tome što je oko noge nosila nešto poput gvođenog oklopa.

„Da odemo da ih vidimo!“ izletelo je iz mene.

„U ekspediciju!“ odvrati Barbara.

„Strašno je daleko Meliketijevo imanje. Mnogo nam vremena treba“, gundao je Salvatore.

„Nije nego je strašno blizu, hajdemo...“ Lobanja se popeo na bicikl. Nikada nije propuštao priliku da porazi Salvatorea.

Dobio sam ideju. „Zašto ne uzmemo kokošku iz Removog kokošinca? Kad stignemo, možemo da je bacimo svinjama i gledamo kako je proždiru?“

„Strava!“ Lobanja je odobrio.

„Ubiće me tata ako mu uzmemo kokošku“, cmizdrio je Remo.

Nije imao kud, ideja je bila odlična.

Ušli smo u kokošinjac, odabrali najmršaviju i najraščerupaniju kokošku i strpali je u vreću.

I krenuli smo, nas šestoro i kokoška, da vidimo famozne Meliketijeve svinje, vozili smo kroz žitna polja, i dok smo tako vozili, vozili, sunce je odskočilo i sve zapalilo.

Salvatore je bio u pravu, Meliketijevo imanje bilo je jako udaljeno. Kada smo stigli, crkavali smo od žeđi, a u glavama nam je ključalo.

Meliketi je s naočarima za sunce sedeo u staroj stolici za ljuljanje, pod iskrivljenim suncobranom.

Imanje se raspadalo, krov se jedva nekako držao pomoću katrana i lima. Po dvorištu su na sve strane bili razbacani najraznovrsniji predmeti – točkovi od traktora, zarđala „bjankina“*, stolice bez sedišta, sto bez noge. Na kočevima obraslim bršljanom stajale su kravlje lobanje istrunule od kiše i sunca. I jedna manja lobanja, bez rogova. Ko zna od koje li je to životinje ostalo.

Neko žgoljavo pseto lajalo je na lancu.

U pozadini su se videle limene barake i zabrani za svinje, na ivici jedne raseline.

Raseline su mali kanjoni, dugačke pukotine koje je voda izdubila u kamenu. Beli vrhovi, stene i zašiljeni zupci izbijaju iz crvene zemlje. Često unutra rastu pogrbljene masline, planike i šimširika, a ima i pećina u koje pastiri ostavljaju ovce.

Meliketi je ličio na mumiju. Naborana koža visila je sa njega, a bio je i ćosav, ako se izuzme beli pramen koji mu je rastao na

* Prastari model automobila italijanske proizvodnje.

grudima. Oko vrata je nosio ortopedsku kragnu zakopčanu zelenom gumicom, a na sebi crne, kratke pantalone i braon plastične papuče.

Video je kako stižemo na biciklima, ali se nije pokrenuo. Mora da smo mu izgledali kao fatamorgana. Tim putem niko nikada nije prolazio, u najboljem slučaju pokoji kamion sa senom.

Smrdelo je na mokraću. I milione konjskih muva. Meliketiju nisu smetale. Tiskale su mu se na glavi i oko očiju, kao kravama. Zafrktao bi samo kada bi mu zalutale u usta.

Lobanja je iskoračio. „Gospodine, žedni smo. Da nemate malo vode?“

Zabrinuo sam se, jer neko poput Meliketija mogao je da te upuca, baci svinjama ili ti dâ da popiješ zatrovanu vodu. Tata mi je ispričao da je neki čovek u Americi imao jezerce u kom je držao krokodile, i kad bi se neko zaustavio da nešto pita, ovaj bi ga pozvao u kuću, udario po glavi i bacio krokodilima. A kada je došla policija, da ne bi išao u zatvor, pustio je da ga krokodili rastrgnu. Meliketi je bez problema mogao da bude neko takav.

Starac je podigao naočare. „Otkud vi ovde, klinici? Da niste malo previše odmakli od kuće?“

„Gospodine Meliketi, je li istina da ste dali svog jazavičara svinjama da ga pojedu?“, odvalila je Barbara.

Premro sam. Lobanja se okrenuo ka njoj i sevnuo pogledom punim mržnje. Salvatore ju je šutnuo u cevanicu.

Meliketi je prasnuo u smeh i dobio takav napad kašlja da mu je malo falilo da se zadavi. Kada je došao sebi, rekao je: „Ko ti je rekao tu glupost, devojčice?“

Barbara je pokazala na Lobanju. „On!“

Lobanja je pocrveneo, spustio glavu i zagledao se u cipele.

Ja sam znao zašto je Barbara to rekla.

Nekoliko dana ranije takmičili smo se u bacanju kamenja i Barbara je izgubila. Za kaznu, Lobanja ju je naterao da otkopča košulju i pokaže nam grudi. Barbara je imala jedanaest godina. Imala je nešto malo sisa, tačnije ispljuvak od sisa, ni izbliza onoliko koliko će dobiti kroz koju godinu. Odbila je. „Ako nećeš, slobodno možeš da zaboraviš da postojimo“, pripretilo joj je Lobanja. Meni je to teško palo, nije bila pravedna ta kazna. Barbara mi se nije sviđala, kad god bi joj se ukazala prilika pokušala bi da te zezne, ali da pokaže sise, ne, to mi se činilo previše.

Lobanja je prelomio: „Ili ćeš da ih pokažeš ili ispadaš.“

I Barbara je bez reči stala da otkopčava košuljicu.

Nisam mogao da ih ne pogledam. Bile su to prve sise koje sam video u životu, ako ne računam mamine. Možda sam jednom, kad je ostala da spava kod nas, video i sise moje rođake Eveline, deset godina starije od mene. U svakom slučaju, već sam sebi stvorio neku predstavu o tome kakve mi se sise sviđaju, a Barbarine mi se nikako nisu sviđale. Ličile su na mekan sir, na puke nabore na koži, nisu se mnogo razlikovale od valjušaka koje je gajila na stomaku.

Tu epizodu Barbara nije zaboravila, a sad je dočekala trenutak da se obračuna sa Lobanjom.

„I tako ti širiš priču da sam ja svog jazavičara bacio svinjama...“ Meliketi se počeo po grudima. „Avgust, tako se zvao. Po rimskom imperatoru. Imao je trinaest godina kada je izdahnuo. Zaglavila mu se pileća kost u grlu. Sahranjen je kô čovek, sa sve grobnicom...“ Uperio je prst u Lobanju. „Ti, dečko, kladim se da si ti najstariji, jelda?“